

Vastaus kuntalaisaloitteeseen Jyväskylän normaalikoulun oppilasmäärän kasvattamisesta ja läntisen alueen kouluverkosta

Kuntalaisaloitteessa esitetään huoli Jyväskylän normaalikoulun oppilasmäärän kasvattamiseen liittyvien ratkaisujen vaikutuksista lapsiin, lähikouluperiaatteen toteutumiseen, koulumatkoihin, alueelliseen yhdenvertaisuuteen sekä läntisen alueen kouluverkkoon. Aloitteessa esitetään myös, että opetusharjoittelun järjestämiseksi tulisi tarkastella laajemmin vaihtoehtoja, joissa harjoittelua toteutetaan kaupungin omissa kouluissa.

Aloitteessa esitetyt näkökohdat ovat kuuluneet selvitystyössä ja vaikutusten ennakoarvioinnissa tarkasteltuihin teemoihin. Selvitystyön aikana on tarkasteltu yhteensä viittä varsinaista vaihtoehtoa sekä useita muita valmistelun aikana esille nousseita vaihtoehtoja. Arviointiin on sisällynyt erillinen lapsivaikutusten arviointi, jossa on tarkasteltu muun muassa lasten hyvinvointiin, koulumatkoihin, turvallisuuteen, kaverisuhteisiin, koulusiirtymiin, yhdenvertaisuuteen ja oppimisen tukeen liittyviä vaikutuksia. Arvioinnin tietopohjana on käytetty YK:n lapsen oikeuksien sopimusta, lapsen oikeuksien komitean yleiskommentteja sekä koulutusta, koulusiirtymiä ja lasten hyvinvointia koskevaa tutkimus- ja asiantuntijatietoa. Tietopohjaa on täydennetty oppilaiden, huoltajien, henkilöstön ja asukkaiden kuulemisilla.

Kuntalaisaloitteessa korostetaan lapsen edun ensisijaisuutta ja perusopetuslain velvoitteita. Tämä on ollut myös selvityksen ja vaikutusten ennakoarvioinnin keskeinen lähtökohta. Lapsivaikutusten arvioinnissa vaihtoehtoja on tarkasteltu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen sekä perusopetuslain lapsen etua koskevien säännösten näkökulmasta. Arvioinnissa on tarkasteltu muun muassa koulumatkoja, turvallisuutta, kouluyhteisöjä, oppimisen tukea, lasten hyvinvointia, sosiaalisia suhteita ja koulupolun jatkuvuutta. Arvioinnin johtopäätöksenä ei ole ollut, että jokin vaihtoehto olisi kaikilla arviointiperusteilla yksiselitteisesti muita parempi, vaan että eri vaihtoehtoihin liittyy sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Tämän vuoksi valmistelussa on pyritty tekemään näkyväksi eri vaihtoehtojen vaikutukset lasten näkökulmasta sekä tunnistamaan toimenpiteitä mahdollisten haitallisten vaikutusten lieventämiseksi.

Aloitteessa esitetty näkemys opetusharjoittelun toteuttamisesta kaupungin omissa kouluissa on ollut yksi valmistelun keskeisistä tarkastelunäkökulmista. Selvityksessä arvioitiin erikseen vaihtoehdot, joissa opetusharjoittelua järjestettäisiin Normaalikoulun lisäksi kaupungin kouluissa joko hajautetusti useaan kouluun tai keskitetysti rajattuun määrään kenttäkouluja. Lisäksi valmistelutyöryhmä on esittänyt, että opetusharjoittelua kehitetään jatkossa yhteistyössä kaupungin koulujen ja yliopiston välillä riippumatta lopullisesta palveluverkkoratkaisusta.

Aloitteessa korostetaan lähikouluperiaatetta, koulumatkojen turvallisuutta ja lasten ikätason huomioimista. Nämä teemat nousivat voimakkaasti esiin myös vaikutusten arvioinnissa, huoltajakyselyissä, oppilaskuulemisissa, kirjallisissa kannanotoissa sekä asukastilaisuuksissa. Vaikutusten arvioinnissa on tarkasteltu koulumatkojen pituuksia, turvallisuutta, kuljettavuutta, lasten jaksamista sekä koulumatkojen mahdollisia vaikutuksia vapaa-aikaan ja harrastuksiin. Lisäksi arvioinnissa on käsitelty erikseen koulusiirtymien vaikutuksia lasten hyvinvointiin ja turvallisuuden kokemukseen.

Aloitteessa esitetään huoli siitä, että ratkaisu perustuisi ensisijaisesti yliopiston tarpeisiin. Vaikka selvitys käynnistyi Jyväskylän yliopiston esityksestä, kaupungissa oli jo ennen selvitystyötä tunnistettu keskustan ja läntisen alueen palveluverkkoon liittyviä kehittämistarpeita. Näitä olivat erityisesti Kortepohjan päiväkotikoulun tilanahtaus, läntisen alueen oppilasmäärän väheneminen sekä kouluverkon pitkän aikavälin sopeuttamistarve. Selvityksen aikana tarkasteltiin, voidaanko näihin kaupungin omiin haasteisiin ja Normaalikoulun tarpeisiin löytää yhteinen ratkaisu.

Aloitteessa esitetään myös huoli siitä, että väestö- ja oppilasennusteisiin liittyy epävarmuutta ja että päätöksenteko ei saisi perustua yksittäiseen ennusteskennarioon. Tämä näkökulma on tunnistettu valmistelussa. Selvityksessä todetaan, että ennusteisiin liittyy aina epävarmuutta ja että toteutuva väestökehitys voi poiketa ennakoidusta. Valmistelu ei kuitenkaan perustu yksittäiseen ennusteeseen, vaan siinä on tarkasteltu samanaikaisesti väestökehitystä, nykyisiä oppilasmääriä, koulutilojen käyttöä, palveluverkon toimivuutta sekä eri vaihtoehtojen vaikutuksia. Lisäksi mahdollisten muutosten vaiheittainen toteuttaminen mahdollistaa vaikutusten seurannan ja tarvittavat tarkennukset myöhemmissä vaiheissa.

Aloitteessa esitetään myös näkemys siitä, että nykyinen kouluverkko on toimiva ja että vuosiluokkien 1–6 kokonaisuuksien säilyttäminen tukee lasten hyvinvointia. Tämä näkökulma on ollut yksi keskeisistä arvioinnissa tarkastelluista näkökulmista. Vaikutusten arvioinnissa tunnistettiin pienempien koulujen yhteisöllisyyteen, turvallisuuden kokemukseen ja tuttujen ihmissuhteiden säilymiseen liittyviä vahvuuksia. Samalla arvioinnissa todettiin, että oppilasmäärien vähentyminen voi pitkällä aikavälillä vaikeuttaa opetuksen järjestämistä nykyisellä rakenteella, lisätä yhdysluokkien tarvetta ja heikentää joidenkin koulujen oppilaspohjan ennakoitavuutta. Vaihtoehtoja arvioitiin näiden tekijöiden kokonaisuutena eikä yksittäisen näkökulman perusteella.

Valmistelun aikana on järjestetty useita kuulemisia, verkkokyselyitä sekä mahdollisuus jättää kirjallisia kannanottoja ja kuntalaisaloitteita. Kuntalaisaloitteessa esitetyt näkökohdat ovat olleet valmistelijoiden käytettävissä koko selvitystyön ajan, ja niitä on hyödynnetty osana vaikutusten arviointia sekä päätöksenteon valmistelua. Sivistyslautakunta arvioi asian jatkovalmistelua ja mahdollisia toimenpiteitä käytettävissään olevan selvitysaineiston, vaikutusten ennakoarvioinnin, kuntalaisaloitteiden, kannanottojen sekä muun palautteen perusteella.

Jyväskylässä 14.10.2026

Sami Lahti
Perusopetuksen palvelujohtaja
Jyväskylän kaupunki